

Warszawa, listopad 2019 r.

dr hab. Barbara Kowalewska, prof. uczelni
Wydział Architektury Wnętrz
Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

**Recenzja rozprawy doktorskiej
oraz dorobku artystycznego i dydaktycznego
mgr Olgi Turkiewicz
przedłożonej do obrony na Wydziale Architektury Wnętrz
Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie im. J. Matejki**

**Rozprawa doktorska:
„O postrzeganiu istoty przestrzeni w kategorii obrazu”
Praca doktorska:
Studium problemu ekspozycji – projekt ekspozycji.
„Skarby Baroku. Między Bratysławą a Krakowem.”**

Promotor:
dr hab. Jacek Jędo, prof. ASP
Wydział Architektury Wnętrz
Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, im. J. Matejki

Opracowanie recenzji rozprawy i pracy projektowej doktorskiej mgr Olgi Turkiewicz było dla mnie zaszczytnym obowiązkiem i interesującym doświadczeniem spojrzenia na kształtowanie przestrzeni wystawienniczych młodszym okiem, gdzie interdyscyplinarnym nowym językiem - opisywane są w niej działania.

Przy pierwszym przeglądzie perfekcyjnie przygotowanego i przedłożonego materiału mogłabym już wygłosić pozytywną konkluzję recenzji.

Jednakże zasada opracowania recenzji wymaga przedstawienia życiorysu artystycznego kandydata oraz rzetelnej analizy merytorycznej pracy doktorskiej.

Pani Olga Turkiewicz w 2007 r. obroniła dyplom magisterski na Wydziale Architektury Wnętrz, Akademii Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie, w Pracowni Projektowania Elementów Wyposażenia Wnętrz i Mebli prof. Romana Kurzawskiego: pisząc pracę teoretyczną pt.: *Mebel – fenomen w kulturze. Symbolika elementów wyposażenia wnętrz na wybranych przykładach* oraz realizując pracę projektową pt.: ANIMAKI. Meble dla dzieci. Dyplom z oceną celującą został nagrodzony medalem Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie w 2007 r.

W trakcie studiów na Wydziale Architektury Wnętrz, w 2006 r. podjęła studia na Wydziale Grafiki, rodzimej uczelni i obroniła dyplom magisterski w 2009 r. w Pracowni Projektowania Plakatu prof. Piotra Kunce, pisząc pracę teoretyczną pt.: *Plakaty okresu polskiej szkoły filmowej* oraz realizując pracę projektową pt.: *Stulecie polskiego kina. Cykl plakatów*.

Organizacja warsztatów dla studentów w 2014 r. pt. „Nawigacja w przestrzeni architektonicznej” dla Środowiskowych Studiów Doktoranckich na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie, w I Pracowni Projektowania Przestrzeni Ekspozycyjnych i Multimedialnych we współpracy z: prof. J. Cuprysiem, M. Jurkowską zaowocowała rozpoczętą w 2015 r. pracą artystyczno-badawczą na w.w studiach Wydziału Architektury Wnętrz, ASP w Krakowie. Tam też powstała dysertacja doktorska z dziedziny sztuk projektowych pt. „*O postrzeganiu istoty przestrzeni w kategorii obrazu.*” pod kierunkiem promotora dr hab. Jacka Jędo, prof. ASP., poddana poniższej recenzji.

W przedłożonym przez kandydatkę Curriculum Vitae wyraźnie rysuje się jej duże zaangażowanie artystyczne i dydaktyczne w postaci organizacji licznych warsztatów oraz wystaw krajowych i zagranicznych, oscylujących wokół tematów komunikacji wizualnej w przestrzeni.

Pani Olga Turkiewicz swoim czynnym udziałem w licznych konkursach dowodzi ich wartości. Należy tu podkreślić, iż w każdym zajmuje zauważone miejsce: od zakwalifikowania na wystawę pokonkursową po wyróżnienia (wymieniam tylko trzy):

2011 – I nagroda w konkursie na opracowanie projektu koncepcyjnego ekspozycji stałej w Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie, Oddział Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku (projekt koncepcyjny grafiki wystawienniczej; we współpracy z: Mio Design Studio A. Maraj, Shog Studio A. Popławska-Szilder);

2012 – III nagroda w ogólnopolskim konkursie na opracowanie projektu koncepcyjnego grafiki wystawienniczej, identyfikacji graficznej i kierunkowej ekspozycji czasowej pt. „Primus Inter Pares” w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie;

2014 – II nagroda w konkursie na opracowanie projektu koncepcyjnego rewitalizacji Śródmieścia Bochni ze szczególnym uwzględnieniem – Rynku, Plant Salinarnych, Placu Gen. L. Okulickiego i Placu Gen. K. Pułaskiego (w zespole: M. Białko, J. Krawecki, P. Turkiewicz).

Portfolio jak i Rozprawa Doktorska kandydatki zostały bardzo rzetelnie opracowane pod względem graficzny i typograficznym. Stosownie dobrany layout opracowania sprawia, iż prezentowane w nich treści merytoryczne są czytelne i dają poczucie przyjemności obcowania z nimi.

Recenzja portfolio

Portfolio zawiera czytelnie opracowany dorobek artystyczny i dydaktyczny doktorantki.

W części – dorobek artystyczny - zaprezentowane zostały 3 zrealizowane projekty wystawiennicze i 14 prac konkursowych - koncepcyjnych, gdzie znaczna ich część jest nagrodzona, a także 9 projektów zrealizowanych z grafiki wystawienniczej oraz 11 projektów konkursowych – koncepcyjnych.

W bloku tematycznym - projektowanie mebli doktorantka zaprezentowała 2 realizację i 1 projekt koncepcyjny. W grupie grafiki projektowej i ilustracyjnej - szereg zrealizowanych projektów plakatów i identyfikacji wizualnej dla różnych wydarzeń kulturalnych i instytucji.

Pani Olga Turkiewicz wyraźnie preferuje prace zespołowe, co daje się zauważyć w przedłożonej dokumentacji. W opisie projektów, gdzie jest autorem grafiki wystawienniczej zawsze podkreśla jej ściśle podporządkowanie kreacji scenograficznej ekspozycji.

Jej pasją jest grafika w przestrzeni. Pomimo zainteresowań meblem i kształtowaniem przestrzeni wystawienniczych to doskonałe wycucie grafiki, pogłębione studiami na Wydziale Grafiki – w dossier wiedzy prym.

Chciałaby docenić poprawność rozwiązań projektowych kandydatki. Należy tu wymienić następujące projekty i realizacje.

W projekcie ekspozycji czasowej pt.: **„Z wielkim lękiem wszyscy przed nią drżą...w stulecie powstania Czarnej Trzynastki Krakowskiej Drużyny Harcerskiej im. Zawiszy Czarnego 1918-2018”** interesującym rozwiązaniem są mobilne standy ekspozycyjne. Doceniam w nich analogię do merytorycznych treści wystawy, a przede wszystkim prostotę ich konstrukcji i użytych materiałów.

Drugim projektem zasługującym w moim przekonaniu na uwagę jest **„Harcerstwo niepokorne w sztafecie pokoleń walki o niepodległość w 35-lecie Kręgów Instruktorów Harcerskich im. A. Małkowskiego”** zrealizowane w trudnej przestrzeni holu głównego Urzędu Miasta Krakowa. Pragnę pochwalić prostotę aranżacji i kreatywność doktorantki za rodzaj użytych materiałów oraz konstrukcji ekspozytorów, która zapewnia im szybki montaż i demontaż. To ważna umiejętność w zawodzie wystawiennika.

Moją uwagę zwrócił **Projekt koncepcyjny ekspozycji stałej w Opactwie Cystersów w Mogile**. Zgadzam się ze słowami Pani Olgi Turkiewicz: *„Minimalistyczne i proste, utrzymane w ciemnych tonacjach elementy zabudowy wystawienniczej współgrają z przestrzeniami zabytkowych wnętrz”* i dalej: *„projekt grafiki wystawienniczej jest ściśle powiązany z ideą samej ekspozycji i stanowi integralną część zabudowy ekspozycji – ścian i gablot”*.

Widoczne jest tu wyjątkowe zrozumienie projektowanej przestrzeni i szacunku do prezentowanych obiektów, a szczególnie etalazu do książek.

Kolejną aranżacją zasługującą na docenienie jest **Projekt koncepcyjny rozbudowy ekspozycji stałej maszyn i urządzeń rolniczych wraz z projektem grafiki wystawienniczej.**

Obiekty niezbyt wdzięczne do ekspozycji odnalazły tu swój entourage we współczesnej odstonie wystawienniczej.

Pragnę też wyróżnić dwa projekty konkursowe: **Projekt nowej ideowo-artystycznej koncepcji architektoniczno-krajobrazowej Miejsca Pamięci na terenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Sobiborze** oraz **Projekt koncepcji programowo-przestrzennej przebudowy budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenał w Białymstoku.**

W obu tych projektach Pani Olga Turkiewicz ujawnia swoją zdolność do wyważonych dotknięć w pejzażu i tkance architektonicznej. Zaproponowane działania stanowią o świadomym myśleniu o formie i zaplanowanym starannie odbiorze. Zarówno w pierwszej jak i drugiej pracy konkursowej uszanowany został kontekst historyczny miejsca.

W projektach dotyczących grafiki projektowej i ilustracji przedstawia wysoki poziom warsztatu grafika, który potrafi zmierzyć się z różnymi zadaniami od identyfikacji wizualnej i książeczek edukacyjnych dla dzieci po plakat sztandarowych dzieł filmowych reżyserów: Andrzeja Wajdy czy Krzysztofa Zanussiego.

W części „dydaktyka” mgr Olga Turkiewicz z okresu 2015-2018, pracy na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie przedstawiła wybór prac studenckich z Pracowni Podstaw Projektowania Graficznego, Pracowni Grafiki Edytorskiej oraz Projektowania Graficznego i Pracowni Typografii.

W zaproponowanym przez doktorantkę wyborze prac poznajemy pełen przekrój tematyczny na różnych etapach studiowania na I i II stopniu studiów Uniwersytetu Pedagogicznego, wydziału Sztuki.

Poziom opracowania prac oceniam wysoko, stad wnioskuję o rzetelności dydaktycznej Pani Olgi Turkiewicz.

W zestawieniu prac autorstwa doktorantki i owoców Jej pracy dydaktycznej daje się zauważyć pewną prawidłowość. Operowanie grafiką w czerni i bieli bądź z użyciem koloru jest swobodna i spójna z przestrzenią.

W grafice wystawienniczej wielu grafików ilustracyjnych nie odnajduje się w skali koloru, kroju fontu i jego wielkości *vis a vis* przestrzeni ekspozycyjnej. Czasem nawet plakat anonsujący jakies wydarzenie pozostaje czytelny jedynie w skali kartki z katalogu.

Pani Olga Turkiewicz porusza się w obu skalach swobodnie i taką wiedzę przekazuje w dialogu dydaktycznym studentom.

Recenzja rozprawy doktorskiej części teoretycznej

Dysertacja składa się z dwóch głównych obszarów: teoretycznego i praktycznego. Część teoretyczna „O postrzeganiu istoty przestrzeni w kategorii obrazu” ujęta została w siedmiu częściach, które zawierają jedenaście rozdziałów oraz podrozdziały. Część praktyczną stanowi Studium problemu ekspozycji – projekt ekspozycji. „Skarby Baroku. Między Bratysławą a Krakowem.”

Doktorantka w abstrakcie rozprawy doktorskiej użyła następującego sformułowania, które bardzo mnie zainteresowało: „...powstały utwór plastyczny (projekt ekspozycji) pretenduje do miana dzieła sztuki, a projektant jest artystą-twórcą”.

Zagadnienie „Ekspozycja dzieł sztuki czy ekspozycja dziełem sztuki?” nurtowało moje myślenie o wystawiennictwie już od moich czasów studenckich i na taki właśnie temat napisałam moją magisterską pracę teoretyczną. Stąd rozważania Pani Olgi Turkiewicz są mi niezwykle bliskie.

Poznając przedłożony materiał zauważam niezwykle rzetelność w postaci zgromadzonej dokumentacji poprzez wprowadzenie oparte na zgłębionej analizie literatury tematu, popartej bogatą bibliografią oraz strukturę pracy nad rozprawą po przedmiot opracowania i wnioski, po których oceniamy dojrzałość projektową doktorantki.

Zagadnienie percepcji w nowej muzeologii rodzi wiele rozwiązań projektowych. Kontekst przestrzeni, aura obiektu sprawia, że odbiór percepcyjny jest / nie jest/ może być różny od istniejącego, realnego.

Projektant wystawy tworzy narrację dla zwiedzających. Jego zrozumienie wartości przesłania merytorycznego a nie koniecznie wiedza w danym temacie jest niesłychanie ważna. Nazywamy to świadomością projektową, której możemy nauczyć się. Nie możemy jednak nauczyć się intuicji twórczej.

W poszczególnych częściach rozprawy doktorskiej zapoznajemy się z rozważaniami nad istotą działania projektowego i twórczego. Przedstawione jest szerokie spektrum zagadnień związanych z dziedziną wystawiennictwa muzealnego. Przeprowadzona jest dogłębna analiza w poszukiwaniu struktury procesu projektowania przestrzeni ekspozycyjnych, metodologii pracy, tak ważnej w pracy zespołowej. Podniesiona jest też rola projektanta jako najważniejsza, scalająca w jedno wszystkie obszary projektowe ekspozycji: od scenariusza, przez koncepcję, projekt, grafikę wystawienniczą, oświetlenie i nadzór nad realizacją.

W części zatytułowanej „Życzliwe rozumienie doświadczenia” doktorantka po raz kolejny dowodzi „o rozumieniu ekspozycji jako dzieła sztuki, a jego twórcę określa mianem artysty”. Jej wywód jest słuszny, poparty doskonale dobranymi do tematu przykładami literatury, opisującej działania wystawiennicze. Autorka powołuje się na wybitne osobowości, które pisały i mówiły o ścisłej relacji pomiędzy projektowaniem a twórczością jak: Peter Zumthor, André Malraux.

Dowodzi o randze komplementarnego przekazu wizualno-przestrzennego ekspozycji i jego brzmienia powołując się na Stanisława Zamecznika – prekursora polskiego wystawiennictwa. Uznawał On, iż dobry projektant przestrzeni musi mieć „słuch przestrzenny”.

Zrozumienie i odczuwanie przestrzeni nie jest dane każdemu projektantowi. Myślenie twórcze odnoszone do przestrzeni rzeczywistej i subiektywnej jest niesłychanie ważne.

Pani Olga Turkiewicz udowadnia, że percepcję i wyobraźnię odbiorcy nakreśla projektant. Atmosferyczność przestrzeni, jej odbiór na kilku płaszczyznach, wypowiedziane odbiorcy ścieżki zwiedzania, określenie powierzchni ekspozycji bez konieczności sztucznego zamykania jej, leży u podstaw kreacji wystawienniczej zasługującej na miano dzieła.

W rozprawie odnajdujemy dużą część poświęconą odwoływaniami do dorobku i myśli teoretycznej prof. Kazimierza Wejcherta i Jego książce pt. „Elementy kompozycji urbanistycznej”. Ten trop poszukiwań doktorantki bardzo mnie zaniepokoił, bo dotyka myślenia o kształtowaniu przestrzeni w kontekście urbanistycznym - krajobrazu i ciągów czasoprzestrzennych.

Czytelne dla mnie się stało powyższe nawiązanie, gdy doktorantka odniosła się do czasu i przestrzeni, jej iluzji w doświadczeniu ekspozycji oraz twórczości projektowej Stanisława Zamecznika i Wojciecha Fangora oraz znacznie wcześniej poszukującego nowatorskich rozwiązań ekspozycyjnych Herberta Bayera.

Trafnie Pani Olga Turkiewicz definiuje obraz przestrzeni jako współzależny od kształtu, formy, układu, otwierających się dla odbiorcy kolejnych planów oraz konotacji jego „jako ruchomego”. Słusznie następuje tu odwołanie do „Teorii widzenia” Wojciecha Strzemińskiego, gdzie: „*Proces widzenia składa się z szeregu spojrzeń i momentów ruchu (przejsć od jednego spojrzenia do drugiego). Proces naszego widzenia nie jest więc procesem ciągłym, lecz przerywanym – składa się z momentów ruchu, w których nic nie widzimy – i ze spojrzeń oddzielonych od siebie tymi momentami ruchu*”.

Odniesienie do cech określających obraz jako dzieło malarskie i przeniesienie na pole trójwymiarowego działania jest zasadne. Zgadzam się z ich autorką, iż proporcja, rytm, dominanta, tło – wszystkie te pojęcia odnajdujemy w przestrzeni wystawienniczej. Ich relację określamy sztuką kształtowania przestrzeni.

Ważnym zagadnieniem podjętym przez doktorantkę jest kształtowanie architektury obiektów muzealnych w kontekście stanowienia jej części ekspozycyjnej oraz wpisywanie się w istniejące przestrzenie, tak aby móc delektować się pięknem eksponatów.

Zgłębiając wypowiedzi powszechnie uznanych historyków sztuki, muzealników, twórców sztuki natrafiłam na pewną sentencję w książce Wojciech Gluźnińskiego „U podstaw muzeologii”: „*Instytucja uśmierca piękno. Jest grobem uczucia ... to ponumerowane makiety ludzkiego geniuszu*”.

Muzeum, bo ono wydaje się być najstarsze, jest skarbnicą sztuki i wartości historycznych. Stoi na straży dziedzictwa narodowego i tradycji kulturalnych. Jest cennym zbiorem drobiazgowej wiedzy naukowej, starannie usystematyzowanej zgodnie ze scjencycznym programem. Utrwala i przechowuje to, co pojawia się, „nawiązuje rwącą się w strumień przemian nić ciągłości”. Jest próbą ogarnięcia dogłębnego i całościowego obrazu dziejów sztuki, przez co dla młodego pokolenia wydaje się czasem atrefaktem przeszłości.

Pani Olga Turkiewicz w swojej dysertacji podjęła próbę dowiedzenia, że tak nie jest i przedkłada światowe realizacje świadczące o architekturze – *genius loci* zabytkowego budynku, gdzie wartość artystyczna eksponowanych muzealiów, jako ta główna może z nią współbrzmieć.

Przez całą rozprawę teoretyczną doktorantki przewijają się pytania:

„*Jaka jest istota procesu projektowego i procesu twórczego oraz na czym polega ich wzajemna relacja?; na czym polega siła wyrazu i wyjątkowość przestrzeni ekspozycyjnej?; czy przyjęte przez projektanta rozumienie istoty przestrzeni ekspozycyjnej w kategorii obrazu – jako sekwencji komplementarnych przekazów lub/i komunikatów przestrzenno-wizualnych – ma wpływ na przebieg procesu projektowego (i twórczego)?*”

Odpowiedzi na powyższe zapytania odnajdujemy w rozważaniach Pani Olgi Turkiewicz w określeniu cech przestrzeni ekspozycyjnej: użyteczności, kontekstu, czytelności merytorycznych treści, tożsamości, kadrowaniu planów, zrozumieniu widzenia i odczuwania odbiorcy.

Słusznie doktorantka dowodzi postawionej tezie, iż istnieje uniwersalny zestaw elementów i zasad języka projektowania przekazów i komunikatów przestrzenno-wizualnych, które stanowią o istocie przestrzeni ekspozycyjnej postrzeganej w kategorii obrazu, określający wytyczne, na podstawie których realizowany jest projekt.

Ostatnia część dysertacji teoretycznej dotyczy „Layout przestrzeni ekspozycyjnych” i bardzo szczegółowego opisu pojęcia i komunikaty niezbędne w określaniu budowanej przestrzeni

wystawienniczej. Ujawnione w tym rozdziale definicje powinny zostać udostępnione dla adeptów rozpoczynających edukację na niwie przestrzeni wystawienniczej.

Recenzja rozprawy doktorskiej części praktycznej – projektowej

Studium problemu ekspozycji – projekt ekspozycji. „Skarby Baroku. Między Bratysławą a Krakowem.”

W rozprawach doktorskich przeprowadzanych na moim rodzimym Wydziale dotyczących wystawiennictwa scenariusz ekspozycji stanowiącej podstawę projektową doktoratu zazwyczaj tworzy autorsko sam kandydat.

Pani Olga Turkiewicz miała to szczęście, iż scenariusz projektowanej przez Nią ekspozycji ze spisem eksponatów wraz z fotografiami, został pozyskany z Muzeum Narodowego w Krakowie dzięki uprzejmości dyrekcji placówki, a autorem koncepcji scenariusza i kuratorem ekspozycji jest dr Katarína Chmelinová ze Słowackiej Galerii Narodowej w Bratysławie.

Rzetelnie opracowany scenariusz stanowił doskonałą kanwę dla projektu doktorantki. Bardzo szczegółowo przeanalizowana przestrzeń ekspozycji w kontekście przedłożonych w scenariuszu dzieł wydała owoc projektowy godny pochwały i zasługujący na realizację.

Doktorantka w myśl rozważań przedłożonych w pracy teoretycznej – również w projekcie praktycznym podaje analizie dedykowaną wystawie kubaturę – jako kontekst przestrzeni miasta, określa typ ekspozycji i podział na poszczególne odsłony tematyczne zapisane w linii chronologicznej.

Bardzo ważnym dla doktorantki jest hierarchia treści merytorycznych dla poprawności odbioru zwiedzających. Ważnym było określenie – do kogo kierowana jest wystawa i jakich należy użyć przekazów i komunikatów przestrzenno-wizualnych, aby treść merytoryczna była czytelna.

Amfiladowy układ sal wystawienniczych nakreślił doktorantce ścieżki zwiedzania i metody interpretacji wystawy.

Kolejnym znaczącym w odbiorze wystawy stały się elementy zabudowy wystawienniczej, rozwiązania materiałowe oraz koncepcja oświetlenia ekspozycji.

Sztuka Baroku – to dostojność ze zmiennością i dynamiką, a dobrze zaprojektowane światło w tej ekspozycji okazuje się sprzymierzeńcem projektanta.

W projekcie struktury przestrzennej odbioru ekspozycji ważnym okazują się treści zgłębiane i przedstawione w dysertacji pracy teoretycznej, gdzie kąt odbioru obrazu wewnątrz / kadr i kolejne jego odsłony w miarę podążania w głąb ekspozycji odsłaniają nowe treści i nowe obrazy. Kontemplacja tej sztuki jest również uzasadniona, gdzie projektant uwzględnił miejsca do siedzenia dla zwiedzających.

Rozwiązania materiałowe oceniam jako odpowiedni dobór, biorąc pod uwagę czasowość wystawy.

Na docenienie zasługuje pieczołowitość w rozmieszczeniu każdego obiektu, gdzie poziom przekazu treści został lokowany stosownie do ścieżki zwiedzających.

Grafika wystawiennicza wraz z typografią opisu obiektów oraz działów została profesjonalnie opracowana.

Na uwagę zasługuje również zaprojektowanie plakatu, zaproszenia i folderu. To bardzo kompleksowe opracowanie ekspozycji w jednym klimacie, o którym w dysertacji teoretycznej było wspomniane.

Na moje szczególne uznanie zasługuje linia prowadzenia widza, przez pierwszą odślonę ukrytą w stole multimedialnym, poprzez napięcia doświadczenia i kontemplacji budowane w salach następujących po projekcje fresków.

Punkt odniesienia. Nie zawsze proponowany przez grafików rodzaj kroju pisma jest adekwatny do tematu. W tym wypadku nie mam zastrzeżeń.

Refleksja recenzenta

Wystawiennictwo – potocznie określane projektowaniem ekspozycji stałych i czasowych - to sztuka projektowania przestrzeni, o tyle różna od innych dyscyplin artystycznych, że wymagająca budowania klimatu i atrakcyjnego w odbiorze wizualnym odpowiedniego entourage, stosownego do prezentowanych: treści, obiektów, zagadnień lub wydarzeń.

To kreacja powstająca zawsze w oparciu o określone założenia merytoryczne i dla wyznaczonej przestrzeni otwartej, bądź kubatury wnętrza. Wystawiennictwo wymaga pokory i chęci zrozumienia wyższości tego, co chcemy wyeksponować, zareklamować, bądź o czym chcemy opowiedzieć. Operuje określonym plastycznym językiem: formą, kolorem, fakturą i coraz częściej światłem, dźwiękiem i ruchomym obrazem. Zatem każda wystawa jest kreacją twórczą, utworem plastycznym, pełniącym niekiedy funkcję misji kulturowej.

W efekcie końcowym – realizacji wizji projektowej - zawsze można postawić pytanie: „Ekspozycja dzieł sztuki czy ekspozycja dziełem sztuki?”. Wystawiennictwo jest tą sztuką działalności artystycznej, która na powyżej postawione pytanie – w miejscu „czy” stawia znak „=” (równości).

Konkluzja dysertacji doktorskiej teoretycznej i projektowej mgr Olgi Tokarczuk.

Kształtowanie przestrzeni wystawienniczej nakreślone przez Panią Olę Tokarczuk w rozważaniach „O postrzeganiu istoty przestrzeni w kategorii obrazu” doskonale wpisuje się w kompleksowo opracowane „Studium problemu ekspozycji – projekt ekspozycji” zarówno w sferze idei, jak i sposobów realizacji.

Projekt ekspozycji „Skarby Baroku. Między Bratysławą a Krakowem” tworzy przestrzeń ekspozycyjną, w której merytoryczne treści prezentowane są poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii: materiałowych, oświetleniowych i elektronicznych. Sposób przedstawienia projektu – opisowy i graficzny można uznać za wzorcowy dla dyscypliny.

Dokonując swoistej syntezy ekspozycji i ich otoczenia autorka stworzyła przestrzenne kadry, obrazy.

W zakończeniu pragnę stwierdzić, iż przedłożona przez mgr Olę Tokarczuk rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozważania i analizę problemu na wielu płaszczyznach projektowych, a omówiony w pierwszej recenzji dorobek artystyczny w zakresie projektowania wystawiennictwa i grafiki wystawienniczej jest niepodważalnym dowodem o posiadanych przez doktorantkę umiejętnościach i świadomości materii wystawienniczej do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej.

Wnioskuje do Rady Wydziału Architektury Wnętrz, Akademii Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie o przyznanie mgr Oldze Tokarczuk stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Z wyrazami szacunku

